

Poslední metro

Vladimír Vávra

"Taková náhoda!" zavolal Václav do pootevřeného okénka na Romana, kamaráda z dětství, který u Národního divadla čekal v autě na zelenou. "Včera v metru zahlédnu Danu, dneska narazím na tebe. A tolik let jsme se neviděli. Pozdravuj doma a ukažte se někdy!" dodal a postrkován davem chodců pokračoval po přechodu dál.

"Tak to se ti tedy povedlo," prohlásila manželka poté, co jí Václav o svém setkání s Romanem vyprávěl. "Copak nevíš, že je po smrti?"

"Kdo je po smrti?" zarazil se.

"Přece Dana."

"Co to povídáš?"

"Ty to nevíš? Při těch záplavách před osmi lety ji vzala voda i s poštou, kde vydávala balíky. Do dneška ji nikdo nenašel."

"Co to plácáš? Vždyť po půlnoci seděla na

Florenci v posledním metru, které mi zrovna ujelo před nosem. Musel jsem zase rychle běžet nahoru, abych chytil alespoň poslední tramvaj. Proč myslíš, že jsem přišel tak pozdě?"

"Bůhví koho jsi viděl, ale Dana to být nemohla. Připadáš mi jak Vodrážka od vedle, který už je tak vypitý, že mele na potkání, jak chodí někam do Karlína hrát mariáš se svými kumpány z hospody. S těmi, které tenkrát Vltava odnesla i s výčepem. Měl štěstí, že byl toho dne namol už v poledne a odpotácel se domů dřív, než se to stalo. Ani jeho by už nikdo nenašel."

"Nepřeháněj, nepřeháněj!" zaprotestoval Václav, "zrovna s tímhle ožralou mne srovnávat nemusíš."

"Nesrovnávám, jen jsem tím chtěla říct, že Danu jsi prostě vidět nemohl, protože je mrtvá. A Romanovi bys měl zavolat a omluvit se mu. Chudák jeden, ten na tebe asi koukal..." zakroutila hlavou.

Když nedávno zkrachoval autoservis, ve kterém Václav pracoval jako technik, našel si poměrně rychle nové místo ve veřejných garážích nedaleko Bílé labutě. Místo jaké hledal, neboť už měl po krk onoho věčného poklonkování zákazníkům, jaké se od pracovníků v mnohých firmách vyžaduje. Kdy podle vzoru: "Ano, pane, ten čtverec je kulatý,"

musel i sebearogantnějšímú pitomci dát vždy zapravdu.

Takhle se posadil do pokladny u výjezdu a měl klid. Jedinou nepříjemností bylo, že musel vzít zavděk pouze odpolední směnou končící o půlnoci, neboť dopolední byla již obsazena mladou maminkou. Nicméně i tak byl spokojen - koneckonců pár let před penzí nemohl vznášet přehnané požadavky.

"Jestli zase nestihnu poslední metro, tak si mi nepřejte, chcípáci!" žertovně pohrozil zařatou pěstí dvěma almarám z bezpečnostní služby, které přijely převzít celodenní tržbu. "A od zítra budete jezdit o hodinu dřív," dodal s grimasou zlého muže a pro jistotu rychle pelášil pryč.

Eskalátor dolů byl prázdný, jen směrem nahoru na něm postávalo několik lidí. Václav se podíval na hodinky a uklidnil se - poslední metro do Vysočan, kde bydlel, tedy ještě nepřijelo.

Byl v necelé polovině, když se do něho náhle opřel prudký závan vzduchu, neklamná známka blížící se soupravy metra.

Proboha, oni si jezdí, jak se jim zachce, zaklel v duchu a schody vzal úprkem. Po doskoku na pevnou

zem však zapomněl zpomalit, klopýtl a svalil se. Tentokrát zaklel už nahlas a dost neslušně, nicméně rychle se opět postavil na nohy a uháněl dál. Po několika metrech oběhl podpěrný sloup a ocitl se na nástupišti, kde stejně jako včera spatřil vzdalující se červená světla koncového vagónu. A - Danu sedící na stejném místě vzadu u dveří. Ještě zamával, aby ji na sebe upozornil, ale to už vlak mizel v tunelu.

Posadil se na lavičku a rozhlédl se kolem. Nikde ani noha a tak si rozlobeně zapálil.

Podle ukazatele času v rohu na zdi zjistil, že jeho náramkové hodinky se mu opožďují o deset minut. A došlo mu, proč dvakrát za sebou metro nestihnul.

Sakra, nemělo to jeho poslední podle jízdního řádu už před deseti minutami odjet? Nechápal to. Co tohle tedy bylo za metro? Že by manipulační jízda? Hloupost, odpověděl si. Přece žádná manipulační jízda cestou nenabírá pasažéry, to by uvnitř nikdo nesešel. Ani Dana ne. A ať ho manželka přirovnává ke komu chce, Dana uvnitř seděla, tím si byl naprosto jist.

Vyfoukl kouř a opřel se lokty o kolena.

To ovšem vylučuje, že je po smrti, uvědomil si. Zřícení a odplavení pošty patrně jen obratně využila k tomu, aby se takříkajíc vypařila a začala nový život. Pokud si vzpomíná z doslechu, manželství s

Romanem stejně už bylo jen na papíře.

Že by ale byla natolik hloupá, aby zůstala v Praze a spoléhala na anonymitu velkoměsta? Jezdila veřejnou dopravou a v případě náhodného setkání s někým, jako je třeba on, dělala mrtvého brouka? To se mu nezdálo, to mu k ní nepasovalo.

Vstal, zašlápl cigaretu a vykročil zpět k esklátorům.

Prosklená refíž plná spadaného listí zela úzkostnou prázdnotou. Poslední tramvaj už také odjela a na opuštěné koleje se teď slétávaly vrány. Byla studená a větrná podzimní noc.

Václav se rozhlédl kolem - po taxi ani stopy. A tak se rozhodl jít Sokolovskou kus pěšky.

Už ani v nejmenším nepochyboval, že Dana je naživu. Přesto, ať to zní sebepodivněji, nebylo její "zmrtvýchvstání" tím hlavním, co mu zaměstnávalo mysl.

A proč by také mělo? Neodehrávají se snad podobná zinscenovaná zmizení po celém světě tisíce denně? Musí to být jako v nějaké přihlouplé operetě nevěrný manžel, jdoucí si v pyžamu a se slovy "Hned jsem zpátky!" koupit do automatu cigarety a už se nikdy nevrátí? Proč by to pro změnu nemohla být nevěrná manželka, chytící za pačesy naskýtající se příležitost a nechající se naoko pohřbít v

povodňových troskách?

Zkrátka samotná skutečnost, že Dana se neutopila, Václavovu mysl nijak nezatěžovala a bral ji jako svého druhu tragikomický závěr jednoho nevydařeného manželství. Kdo může navíc vědět, že ji Roman nenechal nakonec "utopit" sám, neboť mu bylo trapné před okolím přiznat, že mu utekla s jiným.

Václavovu mysl zneklidňovalo něco zcela jiného. Měl pocit podobný pocitu dítěte, které škvírou ve dveřích nahlédne do vedlejší místnosti a než se stačí zorientovat, dveře se samy přibouchnou.

Uvědomoval si, že na celé věci něco neseďí. Že v tom spěchu, ve kterém se vše odehrálo, musel něco přehlédnout, něco mu muselo uniknout.

Zastavil se a mezi rty si vložil novou cigaretu. Zapalovač v divokém větru odmítal poslušnost, teprve až na několikátý pokus se mu podařilo oheň udržet.

V tom samém okamžiku, jako na povel, vyjelo zpoza rohu rozsvícené taxi.

To určitě, sotva jsem si zapálil, povzdychl si a nechal taxi bez povšimnutí projet kolem.

Vytržen z myšlenek ho upoutala výkladní skříň naproti. Byla rozbitá, vymlácená a spoře ozářená jen nažloutlým pouličním osvětlením. Stejně jako

nížký, dvoupatrový dům nad ní, opuštěný a zchátralý, který podle přistaveného kontejneru byl nepochybně určen k brzké demolici. Dost vysoko, v místě, kde kdysi začínalo obytné patro, se po celé délce domu táhla zašlá šmouha po opadlé vodě.

Přešel na druhou stranu a do zrušené výlohy, ze které vycházel pach plísně a vlhkosti, se zvědavě zahleděl. Uvnitř, mezi střepy skla, se povalovaly zmačkané plechovky od piva, prázdné lahve od tvrdého alkoholu i několik umělohmotných dvoulitrovek od limonád. Hluboko vzadu se krčilo torzo krejčovské panny, mezi zbytky otlučených cihel tlela na zádech obrovská krysa. A všude přehršel starých, zahnědlých a zmuchlaných novin.

Opatrně, aby se nepořezal, prostrčil ruku dovnitř a jedny noviny vytáhl ven.

Trend na konec léta, stálo nad fotografiemi polonahých a vyhublých žen. Jinak ani slovo, takže Václavovi nebylo jasné, je-li tím trendem myšlena podvýživa nebo ony úzké proužky látky, které těm chuděrkám obepínaly zbytky boků.

Noviny pohodil na zem a sáhl pro jiné.

Jak se stát milionářem, lákala k přečtení víkendová příloha bulvárního deníku s ilustračním obrázkem amerického dolaru.

I tu bez zájmu odhodil.

Dopravní podnik popírá zmizení plně obsaze... přelétl hustě vytištěná písmena na dalším novinovém listu. Palcová písmena přes fotografii do stropu zatopené stanice metra, v níž nad hladinu vody vyčnívala jen šedivá střecha vlaku. Zbytek nadpisu i celý článek nebyly čitelné, jen vpravo nahoře bylo možné si domyslet datum vydání: ...pen 2002.

Václav se zarazil: jak to, že mu to dochází až nyní?

A jeho bezprostřední zážitek, dosud částečně zahalený v mlžném oparu, se mu pozvolna začal vyjasňovat do ostřejších obrysů: vlak, ve kterém viděl odjíždět Danu, byl přece celý mokrý! Voda mu stékala po stěnách a oknech, jako had v písku se plazila tiše zpod zavřených dveří a mezi kolejiemi za sebou zanechávala blátivou stopu. Jako kdyby vlak právě přijel odněkud z deště, z lijáku, z průtrže mračen.

Byl zmaten - nejméně týden nepadla v Praze jediná kapka. A i kdyby padla, uvažoval, neleží snad Florenc hluboko v podzemí, v samotném centru města, kilometry vzdálena od obou konečných stanic nacházejících se na povrchu? A vlastně, už i ta včerejší souprava byla mokrá!

Vzápětí mu došlo, že i muž se slaměným

kloboukem sedící vedle Dany, jehož si proto nemohl nevšimnout, byl včera i dnes ten samý.

Cosí mu našeptávalo, aby se znovu podíval na fotografii z novin. Zatajil se mu dech - pestrobarevné graffiti těsně nad hladinou vody a pod střechou zatopené soupravy bylo to samé jaké podvakerát zahlédl na vagónu, ve který seděla Dana.

Rozbušilo se mu srdce a začal pochybovat o svém rozumu.

Jako ve filmové smyčce si výjevy z obou dnů opakovaně promítal na plátno svého vnitřního zraku a všechny detaily, jak je z paměti doloval, do smyčky nově sestříhával. A pozvolna, velice pomalu mu docházelo, že oba výjevy jsou jeden a tentýž obraz. Obraz složený ze stejných záběrů, stejných rekvizit a za účasti stejných představitelů nehybně sedících v sinalsém, jen nouzově osvětleném vagónu metra.

Domů dorazil velmi pozdě a manželka už spala. A když se ráno probudil, byla už zase pryč.

Vstal a nejprve přeběhl do koupelny. Pak se oblékl, sundal klíče z věšáku a zabouchl za sebou dveře.

Venku se vydal k refíži na konci ulice. Tramvaj přijela překvapivě hned a byla poloprázdná.

Konec měsíce a důchodci jsou bez peněz, lekl se své škodolibosti, nicméně byl rád, že se nemusí proplétat mezi jejich nákupními taškami na kolečkách.

Posadil se a rukávem očistil zadýchané sklo okna. Obloha byla až nepřírozeně tmavá a působila dojmem olověného poklopu drtícího celé město. Nikde obrys či odstín mraků, marně hledal skulinu, za níž by mohl vytušit byť jediný paprsek slunce - nad Prahou se vznášel temný monolit ponuré a zlověstné šedi rozpínající se do všech stran.

Co vlastně očekával, že v té páchnoucí výkladní skříni najde? Co si sliboval v tom opuštěném, povodňovou vodou zdevastovaném domě ještě objevit? Rozluštění pochyb o svém rozumu? O svých smyslech? Odpověď, pohybuje-li se ještě v reálném světě anebo již mimo něj, kdesi za horizontem lidského chápání?

Už z daleka slyšel kulomet zbíječek i rachot sutin padajících do kontejneru. A sotva tramvaj zastavila a dveře se zešíroka otevřely, ovanul ho dusivý prach.

Vystoupil a rukou si přikryl ústa. Zůstal stát a zarmouceně hleděl do výlohy v přízemí, která - až na torzo krejčovské panny - byla již zcela vyklizena.

Tramvaj odjela za skřípání úlomky zdiva zanesených kolejí a Václav přešel na druhou stranu ulice. Postavil se k hloučku zvědavců pozorujících bourání domu, který kupodivu se strženou střechou a bez horního patra působil mnohem tísnivěji než v noci.

Ačkoliv byl zklamán, že ve výloze nezůstalo nic, co by mu - jak se domníval - pomohlo zmírnit pochyby o sobě samém, neotočil se, aby odešel, nýbrž nyní i on začal zaujatě sledovat protější ruch.

Jaký paradox, odvrátil krátce svou pozornost na několik mladíků tleskajících při pádu dalšího kusu zdi, že bourání je vždy lákavější než stavění, kterého si povšimne jen málokdo. Jako by lidské povaze bylo ničení svou podstatou bližší než tvoření, pomyslel si smutně.

Netrvalo však dlouho a myšlenkami byl znovu v metru.

Nepořídil-li tedy zde, poběží i dnes po půlnoci, nyní záměrně s desetiminutovým zpožděním, znovu na Florenci do metra? A co když opět zažije to samé? Co když opět spatří Danu i muže ve slaměném klobouku jak mizejí v tunelu ve vlaku mokrém od vody, ze kterého nikdo nevystoupil a bůhví, zda-li zde vůbec zastavil?

Co kdyby naopak přišel o deset minut dřív?

napadla ho spásná myšlenka. Dole zastihne pár cestujících, které může požádat, aby s ním chvílku počkali. Nebudou ho mít za blázna?

Náhle se zvedl vítr a zvýřil kolem dokola ležící štiplavý prach. Ve snaze uniknout plným očím, Václav pootočil hlavu. Tu si všiml, že několik kroků opodál, stranou od hloučku zvědavců, stojí kdosi v zašpiněném kabátě od vápna ze zdi a v promočených botách.

To je přece Vodrážka, co ten tady dělá? podivil se. A nedalo mu, aby ho nezačal pokradmu pozorovat.

Tentokrát se nezdálo, že by byl opilý. Jen neklidně přešlapoval z místa na místo a vyplašeně těkal očima. Budil dojem člověka, kterému se právě cosi přihodilo, co ho zaskočilo a vyvedlo z míry. Kdyby Václav nevěděl, že bydlí ve Vysočanech ve stejné ulici jako on, řekl by si, že mu tady teď v Karlíně bourají střechu nad hlavou nebo jeho oblíbenou hospodu.

Náhle Vodrážka prudce vkročil do vozovky. Rychle přešel koleje, obešel zátaras demoličního pásma a pokračoval po chodníku podél domů. Tu a tam se zastavil, ustrašeně se rozhlížel a zkoušel kliky domovních dveří.

Václavovi nemohlo uniknout, že záměrně míjí

znovu obydlené, po povodních opravené domy a snaží se vejít jen do takových, které na rekonstrukci, případně na demolici teprve čekají.

U jednoho takového vchodu se mu to podařilo a Vodrážka zmizel uvnitř domu.

Teprve až v tomto okamžiku si Václav vzpomněl na slova, kterými ho manželka, po zmínce o Daně v metru, k Vodrážovi (údajně chodícímu sem do Karlína hrát se svými utonulými kumpány mariáš) přirovnala.

Jako by se mu tím nečekaně ona pomyslná škvíra ve dveřích otevřela zcela dokořán, bez velkého rozmýšlení vkročil i on do vozovky a následoval Vodrážku do stejného domu.
